

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/55/2015
Identifikačné číslo spisu: 8014200692
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8014200692.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: Q. X., trvale bytom S. XXX, XXX XX N. Q., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa-ústredie, Ul. 29. augusta č. 10, Bratislava, o výšku invalidného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sd/43/2014-41 zo dňa 29. januára 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sd/43/2014-41 zo dňa 29. januára 2015 m e n í tak, že rozhodnutia odporkyne zo dňa 11.03.2014 č. XXX XXX XXXX X-J., zo dňa 11.03.2014 č. XXX XXX XXXX X-J., zo dňa 11.03.2014 č. XXX XXX XXXX X-J.. a zo dňa 11.03.2014 č. XXX XXX XXXX X-J.. z r u š u j e a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Preskúmaným rozhodnutím zo dňa 11.03.2014 č. XXX XXX XXXX X-J.. odporkyňa podľa § 70 ods. 1, § 293ax, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.") priznala navrhovateľovi od 01.01.2010 invalidný dôchodok v sume 24,80 Eur mesačne. Invalidný dôchodok priznala podľa § 46 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva (ďalej len „Nariadenie"). Týmto rozhodnutím odporkyňa realizovala rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5Sd/39/2013 zo dňa 13.12.2013.

V odôvodnení poukázala na výsledok posúdenia dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu navrhovateľa posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Humenné, uvedený v Lekárskej správe zo dňa 27.02.2014. Z tejto vyplynulo že navrhovateľ je od 01.01.2010 invalidný podľa § 71 ods.

1 zák. č. 461/2003 Z. z. s poklesom schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Konštatovala, že navrhovateľovi vznikol nárok na invalidný dôchodok len s prihladením na doby poistenia získané podľa právnych predpisov Českej republiky. Na základe týchto skutočností odporkyňa uviedla spôsob výpočtu sumy invalidného dôchodku navrhovateľa podľa čl. 52 ods. 1 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „Nariadenie o koordinácii“), s poukazom na § 274 zák. č. 461/2003 Z. z. aj podľa predpisov účinných do 31.12.2003 a priznala navrhovateľovi tú sumu invalidného dôchodku, ktorá je výhodnejšia.

Ďalším rozhodnutím zo dňa 11.03.2014 č. XXX XXX XXXX X-J.. odporkyňa podľa § 73, § 112 ods. 4, § 274 a § 82 zák. č. 461/2003 Z. z. navrhovateľovi zvýšila sumu invalidného dôchodku od 01.10.2010 na sumu 37,80 Eur mesačne. Podľa § 82 zákona a v súlade s opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVaR SR“) č. 404/2010 Z. z. zvýšila navrhovateľovi od 01.01.2011 invalidný dôchodok na sumu 38,50 Eur mesačne. Podľa § 82 zákona a v súlade s opatrením MPSVaR SR č. 344/2011 Z. z. zvýšila navrhovateľovi od 01.01.2012 invalidný dôchodok na sumu 39,80 Eur mesačne.

V odôvodnení odporkyňa poukázala na zmenu miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť navrhovateľa, ktorá je od 01.10.2010 viac ako 70 %, čo vyplynulo z Lekárskej správy zo dňa 27.02.2014.

Ďalším rozhodnutím zo dňa 11.03.2014 č. XXX XXX XXXX X-J.. odporkyňa podľa § 82 a § 293ce zák. č. 461/2003 Z. z. a § 1 opatrenia MPSVaR SR č. 329/2012 Z. z. zvýšila navrhovateľovi od 01.01.2013 invalidný dôchodok na sumu 42,40 Eur mesačne.

Rozhodnutím zo dňa 11.03.2014 č. XXX XXX XXXX X-J.. odporkyňa podľa § 82 zák. č. 461/2003 Z. z. a § 1 opatrenia MPSVaR SR č. 329/2013 Z. z. zvýšila navrhovateľovi od 01.01.2014 invalidný dôchodok na sumu 44,40 Eur mesačne.

Včas podaným opravným prostriedkom podľa tretej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) sa navrhovateľ domáhal preskúmania hore uvedených rozhodnutí odporkyne zo dňa 11.03.2014 I. - IV. Namietal zápočet odpracovaných rokov, žiadal prekvalifikovanie kategórie a nový výpočet.

Krajský súd sa v napadnutom rozsudku podrobne zaoberal spôsobom výpočtu invalidného dôchodku navrhovateľa, pričom v postupe odporkyne nezistil pochybenie. Rovnakú pozornosť venoval námietkam, ktoré navrhovateľ v opravnom prostriedku proti preskúmaným rozhodnutiam prezentoval.

K námietke navrhovateľa o nevyplatení trov konania vo výške 17,10 Eur, na ktorých zaplataenie bola odporkyňa zviazaná rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5Sd/39/2013 zo dňa 13.12.2013, bola nedôvodná nakoľko tieto boli poukázané na účet navrhovateľa dňa 25.02.2014. Rovnako sa krajský súd nestotožnil s námietkou navrhovateľa, že mu odporkyňa do obdobia dôchodkového poistenia nezapočítala obdobie, kedy bol práceneschopný, ale nemocenské nepoberal, lebo poberal dávku v hmotnej núdzi, nakoľko obdobie poberania dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi od 01.07.2009 do 31.12.2009 nie je podľa § 60 zák. č. 461/2003 Z. z. obdobím dôchodkového poistenia.

K námietke navrhovateľa, že v období od 01.10.1980 do 31.08.1981 pracoval ako pilčík v II. pracovnej kategórii, pričom odporkyňa toto obdobie hodnotila v III. pracovnej kategórii, krajský súd poukázal na osobný list dôchodkového zabezpečenia z 27.04.2009, ktorý bol súčasťou potvrdenia Českej správy sociálneho zabezpečenia v Prahe zo dňa 04.05.2009 o dobách poistenia získaných podľa právnych predpisov Českej republiky. Navrhovateľ predmetnú dobu zamestnania nezískal vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Túto skutočnosť na výzvu odporkyne opätovne potvrdila Česká správa sociálneho zabezpečenia v Prahe, listom zo dňa 27.01.2011.

Z vyššie uvedených dôvodov krajský súd podľa § 250q ods. 2 O.s.p. preskúmané rozhodnutia odporkyne zo dňa 11.03.2014 ako zákonné potvrdil.

Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, ktorého dôvody odvolací súd zhrnul do nasledujúcich bodov:

- odporkyňa nezarátala 31 dní dôchodkového poistenia za rok 2007, pričom poukázal na jej rozhodnutie zo dňa 10.09.2009;
- namietal nehodnotenie obdobia dôchodkového poistenia od 02.10.1980 do 31.08.1981 v II. pracovnej kategórii a zároveň predložil dôkazy pre podporu tejto námietky;
- spochybňoval výpočet invalidného dôchodku a zápočet rokov, pričom poukázal na to, že odporkyňa nehodnotila dobu školy do 18. roku veku.

Vzhľadom na vyššie uvedené námietky navrhol, aby odvolací súd zrušil rozsudok krajského súdu, rozhodol o zarátaní namietaných období dôchodkového poistenia, vykonal prepočet invalidného dôchodku navrhovateľa a požiadal o priznanie náhrady bližšie nešpecifikovaných trov konania.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa zo dňa 07.05.2015 uviedla, že dôvody, ktoré tento v podanom odvolaní uvádza nepovažuje za opodstatnené, preto navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „odvolací súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 subsidiárne § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) a s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s veta druhá O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné a preto postupom podľa § 219 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok zmenil tak ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku..

Navrhovateľ v odvolaní namietal nezhodnotenie obdobia dôchodkového poistenia v trvaní 31 dní v kalendárnom roku 2007, pričom uvedené tvrdenie podložil obsahom rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10.09.2009, ktoré nie je predmetom tohto konania. Uvedeným rozhodnutím odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok, pričom v dôvodoch rozhodnutia zhrnula počet dní dôchodkového poistenia, ktoré navrhovateľ získal v posledných desiatich rokoch pred vznikom invalidity, pričom o. i. uviedla, že v roku 2006 získal 0 dní a do 30.11.2007 získal 31 dní. Spolu od 01.12.1997 do 30.11.2007 získal 903 dní, t. j. 2 roky a 173 dní.

Z osobného listu dôchodkového poistenia z 11. marca 2014, ktorý je prílohou k preskúmaným rozhodnutiam odporkyne vyplynulo, že navrhovateľ v kalendárnom roku 2007 nezískal žiadne obdobie dôchodkového poistenia a teda od 01.12.1997 do 30.11.2007 získal len 872 dní tohto obdobia. Z preskúmaných rozhodnutí ako aj vyjadrení odporkyne pritom nevyplýva prečo odporkyňa v predmetnej veci postupovala odchyľne a vyššie spomínané obdobie nehodnotila aj napriek skutočnosti, že v jej predchádzajúcom rozhodnutí zo dňa 10.09.2009 toto sporné obdobie uznala, a navrhovateľovi na účely posúdenia nároku na invalidný dôchodok hodnotila.

Rovnako sa touto námietkou nezaoberal ani krajský súd, pričom navrhovateľ už v konaní pred ním predložil dôkazy (č.l. 8 súdneho spisu) vedúce k záveru o dôvodnosti tejto námietky. Podľa názoru odvolacieho súdu však nebolo účelné z uvedeného dôvodu rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, ale odvolací súd dospel k názoru, že je potrebné rozsudok krajského súdu

zmeniť, preskúmané rozhodnutia odporkyne zrušiť a vec jej vrátiť na ďalšie konanie.

Odvolací súd sa rovnako stotožnil s námietkou navrhovateľa o nehodnotení obdobia dôchodkového poistenia od 02.10.1980 do 31.08.1981 v II. pracovnej kategórii. Vychádzal pritom z dôkazov, ktoré navrhovateľ predložil odvolaciemu súdu, a to z potvrdenia vydaného bývalým zamestnávateľom navrhovateľa- LESY Slovenskej republiky, š. p. Odštepný závod Vranov nad Topľou zo dňa 16.04.2015 (č.l. 58 súdneho spisu). Z uvedeného potvrdenia vyplýva, že v spornom období navrhovateľ pracoval na LS Nižná Jablonka ako závozník pri približovaní dreva v II. pracovnej kategórii.

Ďalej odvolací súd vychádzal z navrhovateľom predloženého rozsudku Městského soudu v Prahe zo dňa 10. februára 1998 č. j. 27Ca 337/96-22 (č.l. 59 a nasl. súdneho spisu). Predmetom uvedeného konania bolo posúdenie otázky zaradenia sporného obdobia do II. pracovnej kategórie, pričom Městský soud v Prahe na základe predloženého potvrdenia zamestnávateľa prisvedčil navrhovateľovi. Preto odvolací súd nepovažuje postup odporkyne, ktorá v súvislosti s touto otázkou odkázala na závery Českej správy sociálneho zabezpečenia za dostatočné.

Zároveň odvolací súd poukazuje na ust. § 195 ods. 1 a 3 zák. č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého má odporkyňa povinnosť pred vydaním rozhodnutia postupovať tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav vecí a na tento účel obstarala potrebné podklady na rozhodnutie, ako aj povinnosť pri posudzovaní vecí objasňovať všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech alebo v neprospech účastníka konania.

Preto pokiaľ navrhovateľ hodnoverným spôsobom (potvrdenie zamestnávateľa) preukázal, že v spornom období vykonával prácu zaradenú do II. pracovnej kategórie, je povinnosťou odporkyne vyššie uvedenými dôkazmi sa zaoberať a zaradenie sporného obdobia do II. pracovnej kategórie opätovne posúdiť. Údaje Českej správy sociálneho zabezpečenia s ohľadom na závery vyššie uvedeného rozsudku Městského soudu v Prahe môžu tak dôvodne vyvolávať pochybnosti.

Navrhovateľ, poukajúc na Výsvetlenia k osobnému listu dôchodkového poistenia z 11.03.2014- bod G, namietal nehodnotenie doby štúdia do 18. roku veku.

Dobou zamestnania získaného podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 je aj doba štúdia na strednej a vysokej škole vykonávaného v období od 1. januára 1965 do 31. decembra 2003.

Aj keď podľa zák. č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov doba štúdia vykonávaného po 31. decembri 2003 už nie je obdobím povinného dôchodkového poistenia, na nároky na dôchodky, ktoré vznikajú po 31. decembri 2003, sa započítajú aj doby štúdia získané pred 1. januárom 2004.

Spravidla sa štúdiom započítava v rozsahu, v akom trvalo po skončení povinnej školskej dochádzky, a to od 1. septembra školského roka, ktorý nasleduje po školskom roku, v ktorom poistenec skončil povinnú školskú dochádzku.

Z obsahu preskúmaných rozhodnutí v spojení s osobným listom dôchodkového poistenia je zrejmé, že odporkyňa, pre nárok a výšku invalidného dôchodku podľa zák. č. 461/2003 Z. z., dobu štúdia pred 18. rokom veku navrhovateľa hodnotila.

Podľa § 29 ods. 5 písm. a) zák. č. 100/1988 Z.z. doba zamestnania potrebná pre nárok na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity, a ak ide o občana vo veku nad 28 rokov, z posledných desiatich rokov pred vznikom invalidity.

Podľa § 30 ods. 3 zák. č. 100/1988 Zb. ak bol občan pred dňom vzniku nároku na invalidný dôchodok zamestnaný najmenej 25 rokov alebo po dobu, ktorá s pripočítanou dobou dosahuje najmenej 25 rokov, tvorí základná výmera invalidného dôchodku

a) 60% priemerného mesačného zárobku, ak ide o občana uvedeného v § 22 ods. 1 písm. a) alebo ak sa občan stal invalidným následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v zamestnaní I. pracovnej kategórie alebo v priamej súvislosti s ním, s výnimkou úrazu utrpeného za okolností uvedených v § 19 ods. 2,

b) 55% priemerného mesačného zárobku, ak bol občan zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní II. pracovnej kategórie alebo ak sa stal invalidným následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v zamestnaní II. pracovnej kategórie alebo v priamej súvislosti s ním, s výnimkou úrazu utrpeného za okolností uvedených v § 19 ods. 2, alebo

c) 50% priemerného mesačného zárobku.

Podľa § 30 ods. 4 zák. č. 100/1988 Zb. k základnej výmere sa pripočítajú občanom uvedeným v odseku 3 písm. a) a b) od 21. roku zamestnania a ostatným občanom od 26. roku zamestnania za každý rok zamestnania

I. pracovnej kategórie 2%,

II. pracovnej kategórie 1,5%,

III. pracovnej kategórie 1%

a pripočítanej doby 1% priemerného mesačného zárobku.

Podľa § 30 ods. 5 zák. č. 100/1988 Zb. pre zvýšenie podľa odseku 4 sa hodnotí iba doba zamestnania po dosiahnutí veku 18 rokov.

Keďže odporkyňa pri vydaní preskúmaných rozhodnutí postupovala pri výpočte invalidného dôchodku navrhovateľa podľa zák. č. 100/1988 Zb. (v zmysle prechodného ustanovenia § 274 zák. č. 461/2003 Z. z.) a na dobu zamestnania pred 18. rokom veku (898 dní) v zmysle § 30 ods. 5 zák. č. 100/1988 Zb. neprihliadala, podľa názoru odvolacieho súdu bol tento postup správny.

Vyššie uvedený postup odporkyne napokon vyplýva aj z navrhovateľom predložených písomností (č.l. 70 - 71 súdneho spisu) ktoré zaznamenávajú doby poistenia hodnotené pre výšku invalidného dôchodku pri jej výpočte podľa zák. č. 461/2003 Z.z. (č.l. 70) a podľa zák. č. 100/1988 Zb. (č.l. 71).

Na základe vyššie uvedených skutočností však odvolací súd dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutia odporkyne vychádzajú z nedostatočne zisteného skutkového stavu, preto odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

V ďalšom konaní je odporkyňa viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 5 O.s.p.)

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1a 2 a 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že úspešnému navrhovateľovi náhradu trov konania, ktoré si v zákonnej lehote nevyčísľil nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).